

ДИСПОЗИЦІЙНИЙ ОПТИМІЗМ ЯК ОДИН ІЗ ІНДИКАТОРІВ УСПІШНОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ПРОЕКТУВАННЯ ЖИТТЄВОГО СЦЕНАРІЮ СТУДЕНТСЬКОЮ МОЛОДДЮ

У статті розглянуто дослідження диспозиційного оптимізму як одного з критеріїв соціально-психологічного проектування життєвого сценарію студентської молоді. Показано, що за часів кризового становища в суспільстві, пов'язаного із становленням громадянського суспільства, що зумовлює особливі труднощі у самовизначенні студентської молоді, коли вибудовується життєвий сценарій особистості, особливого значення набуває диспозиційний оптимізм як позитивні очікування, що призводять успішних дій у подоланні труднощів, стресових станів, критичних життєвих ситуацій, що виступає важливим критерієм проектування життєвого сценарію. Проаналізовано підходи у науковій літературі щодо аналізу проблеми оптимізму. Розглянуто структурно-функціональну модель соціально-психологічного проектування життєвого сценарію та показано місце у ній диспозиційного оптимізму як одного з індикаторів успішності соціально-психологічного проектування життєвого сценарію. Показано результати пілотного дослідження диспозиційного оптимізму, що зумовили перспективи подальших досліджень проектування життєвого сценарію студентської молоді.

Ключові слова: оптимізм, диспозиційний оптимізм, соціально-психологічне проектування, життєвий сценарій, студентська молодь.

Постановка проблеми. На сьогодні кризове становище в суспільстві в суспільстві, пов'язане із становленням громадянського суспільства та прагненням інтегруватися у європейське, постійні стресові навантаження і загальна нестабільність, накладаючись на стреси та навчальні навантаження, притаманні студентству, зумовлюють особливі труднощі у самовизначенні студентської молоді, коли вибудовується життєвий сценарій особистості.

Оптимістичне ставлення до можливості проектування життєвого сценарію та позитивна установка на успішне проектування життєвих завдань у студентські роки є одними з головних рушійних сил становлення особистості, тому їх дослідження може виявитися корисним при наданні психологічної підтримки у вирішенні закономірних проблем студентського віку, таких як затвердження самостійності (сепарація від батьківської сім'ї, створення власної), формування моральної свідомості, самовизначення, вибір професії і так далі.

Таким чином, диспозиційний оптимізм як позитивні очікування, що призводять успішних дій у подоланні труднощів, стресових станів, критичних

життєвих ситуацій, виступає важливим критерієм проектування життєвого сценарію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема дослідження оптимізму досліджувалася у роботах науковців (М. Замишляєва [12], Є. Ільїн [13], Ч. Карвер [7;13], К. Мудзибасв [19], М. Селігман [22], М. Шейер [6; 16] та інші.

Проблема побудови життєвого сценарію особистості також була предметом уваги багатьох дослідників (А. Адлер [2], Р. Бразінгтон [5], Е. Берн [4], К. Штайнер [25]) та ін.). У річці цієї проблеми вивчалася також проблема стратегії життя (К. Абульханова-Славська [1], К. Карпінський [14], С. Рубінштейн [1]), зокрема, через аналіз впливу на його побудову активності особистості та нарративу (Дж. Брунер [20], В. Лановой [17], Т. Титаренко [21], Н. Чепелева [20] та ін.).

Незважаючи на *актуальність* тематики і велику кількість досліджень із зазначеної теми, вважаємо недостатньо опрацьованою проблематику, що пов'язана з дослідженням диспозиційного оптимізму як одного з критеріїв емоційно-конативного компоненту соціально-психологічного проектування життєвого сценарію майбутнього фахівця з метою визначення та уточнення досліджуваного феномена.

Мета статті представити результати теоретичного аналізу проблеми оптимізму та пілотного дослідження диспозиційного оптимізму.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. Оптимізм, як система загальних очікувань щодо майбутнього є дуже важливим для розвитку особистості студентської молоді, оскільки юнацький вік є сенситивним для становлення життєвих очікувань особистості. Позитивні і негативні життєві очікування впливають на соціально-психологічну адаптацію молоді, активність особистості в подоланні труднощів, і переважання песимістичних поглядів може призвести до зниження ефективності навчальної та трудової діяльності студентів, супроводжується порушеннями відносин з іншими людьми, втратою фізичного та психічного здоров'я. Тому в успішному протистоянні особистості з стресовими ситуаціями в навчальній та професійній діяльності ключову роль грає така особистісна змінна як оптимізм.

У результаті аналізу літератури можна виділити такі підходи до оптимізму: *атрибутивний стиль* (пояснення) досвіду невдач чи успіхів, позитивний чи негативний, що може бути охарактеризований за трьома параметрами: 1) постійність (стабільність пояснення сприятливих і несприятливих подій з плином часу), 2) широта (стабільність пояснення для цілого класу ситуацій) 3) персоналізація (пояснення "гарних" і "поганих" подій випадковими, поверхневими і несуттєвими причинами, або причинами, глибоко вкоріненими у власній особистості) (Гордеева Т.О. [6], Петерсон С. [13], Селігман М. [22] Цірінг Д.А. [24]);

диспозиційний оптимізм як система позитивних чи негативних очікувань щодо майбутнього (впевненість та готовність досягати цілі), що

розповсюджуються на всі життєві ситуації, при цьому ця система може включати різний (позитивний чи негативний емоційний стан), надію і безнадійність та самоефективність чи наявність/відсутність сили волі, цінностей, відчуття контролю (Т. О. Гордєєва [6], М. С. Замишляєва [12], К. Мудзибаєв [19], О.А. Сичов [23]);

позитивна самоустановка як особлива характеристика мислення суб'єкта, формується у дитинстві у складі моделі базової довіри/недовіри до світу, що відноситься до адаптивних сил людини (Е. Еріксон [7], та допомагає в успішності [16], виступає як складова багатофакторного феномену щастя, що в свою чергу виступає як спосіб сприймати життя (С. Любомірські [18], А. Аргайл [3]);

оптимізм як *необхідний компонент розвитку особистості*, що виступає як надбана в ході еволюції та необхідна для успішної адаптації людська характеристика (Л. Тайгер [12]), як складова та результат наявності у житті дитини позитивних контактів, що необхідні для формування емоційно здорової особистості з відчуттям окей-позиції (М. Джеймс [8], так і важливий регулятивний інструмент успішної діяльності, і в цілому психологічного та соматичного здоров'я людини (А. Бек [22], А. Елліс [22], [І. Коцан [15], І. Джидарьян [7].)

На сьогодні існує концепція, альтернативна когнітивному підході до оптимізму та трагічній тріаді людського існування В. Франкла (включає такі екзистенційні факти життя, як хвороба (страждання), вина та смерть, в основі її лежить оптимістичне відношення до життя, упевненість у тому, що немає таких трагічних та негативних аспектів, які не можна осмислити і перетворити в досягнення), яку розвиває І. Джидарьян [7], за нею оптимізм розглядається всередині емоційно-чуттєвої триади "Віра - Надія - Любов" (ВНЛ) [7], компонентами якої є вищі почуття, що виражають духовне та архетипічне в людині. На думку дослідниці, оптимізм найбільш повно виражений у компоненті Віра як віра в світле майбутнє, можливість поліпшити себе та суспільство, незважаючи на можливі перешкоди.

Завдяки оптимізму майбутнє набуває буття та засвоюється суб'єктом, що є важливим для побудови *соціально-психологічного проекту* життєвого сценарію студентської молоді.

За результатами теоретичного аналізу літератури нами було визначено, що *життєвий сценарій особистості* – це індивідуальний життєтворчий план, що формується в ранньому дитинстві під впливом батьків, ЗМІ, оточення, прочитаних книг, і далі модифікується завдяки творчим здібностям, притаманним людині. У процесі формування життєвого сценарію людина осмислює властиву їй позицію в сім'ї за порядком народження, з огляду на очікування від неї батьків і оточення, далі відкидає або змінює сценарне рішення, що було прийняте передчасно і є помилковим, і створює в процесі життя свій нарратив, який структурує і оформлює життєвий досвід людини [9].

Соціально-психологічне проектування життєвого сценарію – це форма творчого цілепокладання, яка націлена на вирішення особистісного завдання, у процесі розв'язання якого людині слід осмислити власне життя, що суттєво впливає на розвиток професійної майстерності в конкретному виді діяльності. Водночас соціально-психологічне проектування є засобом формування позитивного ставлення до професії, потреби у професійній самореалізації, творчому самовираженні і виступає важливим чинником формування успішного життєвого сценарію особистості [11].

Аналіз наукової літератури дозволив виділити такі складові соціально-психологічного проектування життєвого сценарію студента – майбутнього фахівця: 1) когнітивне забезпечення проектування життєвих завдань (когнітивна сфера) 2) особистісна саморегуляція і самоконтроль складних життєвих ситуацій (емоційно-конативна сфера), 3) мотиваційно-ціннісне ставлення до проектування (мотиваційно-ціннісна сфера) [10].

Складова особистісна саморегуляція і самоконтроль складних життєвих ситуацій (емоційно-конативна сфера) виявляється у оптимістичному ставленні до можливості проектування життєвого сценарію, через віру у власні можливості, позитивне налаштування на можливість вирішення життєвих проблем, відчуття себе творцем власного життя та активність у вирішенні наявних життєвих завдань даного віку; самоефективність і конструктивність виходу із проблемних життєвих ситуацій.

Основний критерій успішної побудови – диспозиційний оптимізм, самоефективність та вміння знаходити ефективний вихід з тяжких життєвих ситуацій.

У нашому пілотному дослідженні, що проводилося на базі Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (у дослідженні взяли участь 110 студентів 4, 5, 6 курсів даного ВНЗ) для визначення *диспозиційного оптимізму* використано Тест диспозиційного оптимізму, або тест життєвої орієнтації у модифікації Т. О. Гордєєвої, О. А. Сичова, Є. М. Осіна [6]. Дана методика через свою стислість, легкість пред'явлення і опрацювання на сьогодні є найширше використовуваною методикою діагностики оптимізму-песимізму.

Відповіді респондентів були розподілені по групах: 1 група – високий рівень диспозиційного оптимізму, від 32–48 балів, 2 група – середній рівень диспозиційного оптимізму, від 16–31 балів, 3 група – низький рівень диспозиційного оптимізму, від 0–15 балів (табл. 1).

Люди з високим рівнем диспозиційного оптимізму мають позитивні очікування відносно подолання труднощів, активно долають труднощі, люди з середнім рівнем більш пасивні і менш наполегливі при досягненні мети, а люди з низьким рівнем диспозиційного оптимізму не мають позитивні очікування відносно подолання труднощів і частіше відповідають на останні пасивною і унікаючою поведінкою.

Розподіл досліджуваних студентів за рівнями диспозиційного оптимізму

Рівні диспозиційного оптимізму	Кількість досліджуваних у %
низький	10,0
середній	90,0
високий	–

Як випливає з даних, наведених у таблиці 1, студентів з високим рівнем диспозиційного оптимізму не було виявлено, що є тривожною тенденцією. Студенти з високим рівнем диспозиційного оптимізму мають позитивні очікування відносно подолання труднощів, активно їх долають. Натомість 90% досліджуваних студентів мають середній рівень диспозиційного оптимізму і є більш пасивними і менш наполегливими при досягненні мети. 10% досліджуваних з низьким рівнем диспозиційного оптимізму не мають позитивних очікувань відносно подолання труднощів і частіше відповідають на останні пасивною і уникаючою поведінкою.

Висновки. Таким чином, в змісті статті визначено, що диспозиційний оптимізм життєвого сценарію студентської молоді, передусім життєвих завдань, як система позитивних чи негативних очікувань щодо майбутнього (впевненість та готовність досягати цілі), що розповсюджуються на всі життєві ситуації, допомагає втілювати життя поставлені особистістю життєві завдання та є важливим для побудови *соціально-психологічного проекту* життєвого сценарію студентської молоді.

Зважаючи на те, що умови сучасності вимагають від особистості не тільки нових професійних компетенцій, але й оптимізму та активності у їх усвідомленому використанні у житті, можна стверджувати, що фахівець XXI століття — це висококваліфікована особистість, яка здатна до творення, впровадження та використання професійних знань інновацій, спроможна впевнено та усвідомлено досягати своїх цілей та життєвих завдань.

Викликають тривогу дані щодо відсутності студентів з високим рівнем диспозиційного оптимізму, які мають позитивні очікування відносно подолання труднощів.

Перспективи подальшого дослідження мають полягати у площині дослідження диспозиційного оптимізму на більш великій виборці з урахування можливих відмінностей у рівні диспозиційного оптимізму студентів соціономічних професій та спеціальної роботи щодо сприяння проектуванню життєвого сценарію студентської молоді.

Література

1. Абульханова-Славская К. А. Стратегия жизни / К. А. Абульханова-Славская – М.: Мысль, 1991. – 299 с.

2. Адлер А. Понять природу человека / А. Адлер; пер. с англ. – СПб.: Академический проект, 2000 – 106 с.
3. Аргайл М. Психология счастья / М. Аргайл– СПб.: Питер, 2003. – 271 с.
4. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры / Э. Берн; пер. с англ. – М.: Эксмо, 2010. – 576 с.
5. Бразингтон, Р. Порядок рождения / Р. Бразингтон // Большая психологическая энциклопедия; пер. с англ.; под ред. Р. Корсини, А. Ауэрбах. – [2-е изд.]. – СПб.: Питер, 2006. – С. 986–988.
6. Гордеева Т.О. Разработка русскоязычной версии теста диспозиционного оптимизма (LOT) / Т.О. Гордеева, О.А. Сычев, Е.Н. Осин // Психологическая диагностика. – 2010. – № 2. – С. 36–64.
7. Джидарьян И.А. Психология счастья и оптимизма / И.О. Джидарьян. – М.: Изд-во «Институт психологии РАН», 2013. – 268 с.
8. Джеймс М. Рожденные выигрывать. Трансакционный анализ с гештальтупражнениями/ Джеймс М., Джонгвард Д.; пер. с англ./Общ. ред. и послесл. ЛА. Петровской. – М.: Издательская группа "Прогресс", "Прогресс-Универс", 1993. – 336 с.
9. Жебелева П. В. Життєвий сценарій особистості: сутність та основні психологічні підходи / П. В. Жебелева // Вісник післядипломної освіти – Вип. 9(22) / голов. ред. В.В. Олійник. – К.: АТОПОЛ, 2013. – Ч. 2. – С. 126–134.
10. Жебелева П. В. Складові соціально-психологічного проектування життєвого сценарію студентської молоді / П. В. Жебелева // Сучасні наукові дослідження та розробки: теоретична цінність та практичні результати – 2016: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Братислава, 15–18 березня 2016 року) – К.: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2016. – С. 94–95.
11. Жебелева П. В. Соціально-психологічне проектування як актуальний напрям сучасної психологічної практики/ П.В. Жебелева // Актуальні проблеми розвитку організаційної та психологічної психології (28–30 травня 2015 року, м. Кам'янець-Подільський) / За наук. ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки. – К. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. – С. 101–102.
12. Замышляева М. С. Оптимизм и пессимизм в совладающем поведении в юношеском возрасте : автореф. дис. ... канд. психологических наук : 19.00.13 / М. С. Замышляева. – М., 2006. – 19 с.
13. Ильин, Е. П. Психология надежды. Оптимизм и пессимизм / Е.П. Ильин. – М.: "Издательство "Питер", 2015. – 288 с.
14. Карпинский К. В. Человек как субъект жизни / К. В. Карпинский. – Гродно: ГрГУ, 2002. – 280 с.
15. Коцан І. Я. Психологія здоров'я людини / Коцан І. Я., Ложкін Г. В., Мушкевич М. І.; за ред. І. Я. Коцана. — Луцьк: РВВ Вежа Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2011. — 430 с.

16. Кузнецова М.М. Оптимістичні установки в психічній саморегуляції навчальної діяльності студентів як предмет психологічного дослідження / М. М. Кузнецова // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Психологія: [зб. наук. пр.] / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: М. А. Кузнецов (голов. ред.) та ін.]. – Харків: ХНПУ, 2016. – Вип. 52. – С. 70–77.

17. Лановой В.Е. Метод «напишите рассказ»: диагностика, терапия и прогноз / В. Е. Лановой – СПб.: Речь, 2006. – 198 с.

18. Любомирски С. Психология счастья. Новый подход/ С. Любомирски Перевод с английского Анны Стативки. – СПб.: Питер, 2014. – 352 с.

19. Муздыбаев К. Измерение надежды. (Статья 2) / К.Муздыбаев // Психол. журнал. – 1999. – №4. – С. 26-35.

20. Проблеми психологічної герменевтики / Н. В. Чепелева – К. : Міленіум, 2004. – 276 с.

21. Профілактика порушень адаптації молоді до повсякденних стресів і кризових життєвих ситуацій: навч. посіб / Т. М. Титаренко. – К. : Міленіум, 2011. – 272 с.

22. Селигман М. Как научиться оптимизму: Измените взгляд на мир и свою жизнь / М. Селигман.; пер. с англ. — М.: Альпина Паблишер, 2015. — 338 с.

23. Сычѳв О.А. Психология оптимизма: [учебно-методическое пособие к спецкурсу]/О.А.Сычѳв.–Бийск:БПГУ им.В.М. Шукшина,2008.–120с.

24. Циринг Д.А. Вопросы диагностики оптимизма и пессимизма в контексте теории диспозиционного оптимизма: [Электронный ресурс] / Д. А. Циринг, К. Ю. Эвнина // Психологические исследования. – 2013. – № 6 (31). – С. 6. – Режим доступа к ресурсу: <http://psystudy.ru/index.php/num/2013v6n31/887-tsiring31.html>

25. Штайнер К. Сценарии жизни людей. Школа Эрика Берна / К. Штайнер; пер. с англ. – СПб.: Питер, 2003. – 411 с.

Транслігенерація

1. Abul'hanova-Slavskaja K. A. Strategija zhizni / K. A. Abul'hanova-Slavskaja – М.: Mysl', 1991. – 299 с.

2. Adler A. Ponjat' prirodu cheloveka / A. Adler; per. s angl. – SPb.: Akademicheskij proekt, 2000 – 106 с.

3. Argajl M. Psihologija schast'ja / M. Argajl– SPb.: Piter, 2003. – 271 с.

4. Bern Je. Igray, v kotorye igrajut ljudi. Ljudi, kotorye igrajut v igry / Je. Bern; per. s angl. – М. : Jeksmo, 2010. – 576 с.

5. Brazington, R. Porjadok rozhdenija / R. Brazington // Bol'shaja psihologicheskaja jenciklopedija; per. s angl.; pod. red. R. Korsini, A. Auferbah. – [2-е изд.]. – СПб.: Piter, 2006. – С. 986–988.

6. Gordeeva T.O. Razrabotka russkojazyčnoj versii testa dispozicionnogo optimizma (LOT) / T.O. Gordeeva, O.A. Sychev, E.N. Osin // Psihologičeskaja diagnostika. – 2010. – № 2. – S. 36–64.

7. Dzhidar'jan I.A. Psihologija schast'ja i optimizma / I.O. Dzhidar'jan. – M.: Izd-vo «Institut psihologii RAN», 2013. – 268 s.

8. Dzhejms M. Rozhdennye vyigryvat'. Transakcionnyj analiz s geshtal'tuprazhnenijami/ Dzhejms M., Dzhongvard D.; per. s angl./Obshh. red. i poslesl. LA. Petrovskoj. – M.: Izdatel'skaja gruppa "Progress", "Progress-Univers", 1993. – 336 s.

9. Zhebeleva P. V. Zhittevij scenarij osobistosti: sutnist' ta osnovni psihologični pidhodi / P. V. Zhebeleva // Visnik pisljadiplomnoï osviti – Vip. 9(22) / golov. red. V.V. Olijnik. – K.: ATOPOL, 2013. – Ch. 2. – S. 126–134.

10. Zhebeleva P. V. Skladovi social'no-psihologičnogo proektuvannja zhitteвого scenariju students'koï molodi / P. V. Zhebeleva // Suchasni naukovi doslidzhennja ta rozrobki: teoretichna cinnist' ta praktični rezul'tati – 2016: materiali mizhnarodnoï naukovo-praktičnoï konferencii (Bratislava, 15–18 bereznja 2016 roku) – K.: TOV «NVP «Interservis», 2016. – S. 94–95.

11. Zhebeleva P. V. Social'no-psihologične proektuvannja jak aktual'nij naprjam suchasnoï psihologičnoï praktiki/ P.V. Zhebeleva // Aktual'ni problemi rozvitku organizacijnoï ta psihologičnoï psihologii (28–30 travnja 2015 roku, m. Kam'janec'-Podil's'kij) / Za nauk. red. S. D. Maksimenka, L. M. Karamushki. – K. – Kam'janec'-Podil's'kij: Kam'janec'-Podil's'kij nacional'nij universitet imeni Ivana Ogiienka, 2015. – S. 101–102.

12. Zamyshljaeva M. S. Optimizm i pessimizm v sovladajushhem povedenii v junosheskom vozdaste : avtoref. dis. ... kand. psihologičeskikh nauk : 19.00.13 / M. S. Zamyshljaeva. – M., 2006. – 19 s.

13. Il'in, E. P. Psihologija nadezhdy. Optimizm i pessimizm / E.P. Il'in. – M.: "Izdatel'stvo "Piter", 2015. – 288 c.

14. Karpinskij K. V. Chelovek kak sub#ekt zhizni / K. V. Karpinskij. – Grodno: GrGU, 2002. – 280 s.

15. Kocan I. Ja. Psihologija zdorov'ja ljudini / Kocan I. Ja., Lozhkin G. V., Mushkevich M. I.; za red. I. Ja. Kocana. — Luc'k: RVV Vezha Volin. nac. un-tu im. Lesi Ukraïnki, 2011. — 430 s.

16. Kuznecova M.M. Optimistichni ustanovki v psihichnij samoreguljacii navchal'noï dijal'nosti studentiv jak predmet psihologičnogo doslidzhennja / M. M. Kuznecova // Visnik Harkivs'kogo nacional'nogo pedagogičnogo universitetu imeni G.S. Skovorodi. Psihologija: [zb. nauk. pr.] / HNPU im. G. S. Skovorodi ; [redkol.: M. A. Kuznecov (golov. red.) ta in.]. – Harkiv : HNPU, 2016. – Vip. 52. – S. 70–77.

17. Lanovoj V.E. Metod «napishite rasskaz»: diagnostika, terapija i prognoz / V. E. Lanovoj – Spb.: Rech', 2006. – 198 s.

18. Ljubomirski S. Psihologija schast'ja. Novyj podhod/ S. Ljubomirski Perevod s anglijskogo Anny Stativki. – SPb.: Piter, 2014. – 352 s.
19. Muzdybaev K. Izmerenie nadezhdy. (Stat'ja 2) / K.Muzdybaev // Psihol. zhurnal. – 1999. – №4. – S. 26-35.
20. Problemi psihologichnoï germenevtiki / N. V. Chepeleva – K. : Milenium, 2004. – 276 s.
21. Profilaktika porushen' adaptacii molodi do povsjakdennih stresiv i krizovih zhittievih situacij: navch. posib / T. M. Titarenko. – K. : Milenium, 2011. – 272 s.
22. Seligman M. Kak nauchit'sja optimizmu: Izmenite vzgljad na mir i svoju zhizn' / M. Seligman.; per. s angl. — M.: Al'pina Pablisher, 2015. — 338 s.
23. Sychjov O.A. Psihologija optimizma: [uchebno-metodicheskoe posobie k speckursu] / O.A. Sychjov. – Bijsk : BPGU im. V. M. Shukshina, 2008. – 120 c.
24. Ciring D.A. Voprosy diagnostiki optimizma i pessimizma v kontekste teorii dispozicionnogo optimizma: [Elektronnyj resurs] / D.A.Ciring, K. Ju. Jevnina // Psi- hologicheskie issledovanija. – 2013. – № 6 (31). – S. 6. – Rezhim dostupa k resursu: <http://psystudy.ru/index.php/ num/2013v6n31/887-tsiring31.html>
25. Shtajner K. Scenarii zhizni ljudej. Shkola Jerika Berna / K. Shtajner; per. s angl. – SPb.: Piter, 2003. – 411 s.

DISPERSIONAL OPTIMIZATION AS ONE OF THE INDICATORS OF THE SUCCESS OF SOCIAL-PSYCHOLOGICAL DESIGN OF THE LIFE SCENARIO OF THE STUDENT MOLODDY

The article deals with the study of dispositive optimism as one of the criteria for the socio-psychological design of the life scenario of student youth. It is shown that during the crisis situation in a society connected with the formation of civil society, which causes special difficulties in self-determination of student youth, when the life scenario of a person is built up, dispositive optimism becomes a special value as positive expectations that lead to successful actions in overcoming difficulties, stress states, critical life situations, serving as an important criterion for designing a life scenario. Approaches in scientific literature concerning the analysis of the problem of optimism are analyzed. The structural-functional model of socio-psychological designing of the life scenario is considered and the location of disposition optimism in it is shown as one of the indicators of the success of the socio-psychological design of the life scenario. The results of the pilot study of dispositive optimism are presented, which determined the prospects for further research on dispositive optimism as one of the criteria for socio-psychological design of the life scenario of student youth.

Key words: *optimism, dispositional optimism, socio-psychological design, life scenario, student youth.*